

بررسی تأثیر عامل اقلیم و تکنیک ساخت بر ساختار گونه های مسکن روستایی (کپر)

محمد حسین کریم زاده کارنما^{۱*}، علی فانی ملکی^۲، محسن بدری^۳

۱- مدرس گروه معماری دانشکده شهید چمران کرمان، دانشگاه فنی و حرفه ای (hosseinkarnama@yahoo.com)

۲- مدرس گروه معماری دانشکده شهید چمران کرمان، دانشگاه فنی و حرفه ای (alifanimolki@gmail.com)

۳- دانشجوی مهندسی معماری، دانشکده شهید چمران کرمان، دانشگاه فنی و حرفه ای (mohsen.badri74@gmail.com)

چکیده

در نواحی جنوب استان کرمان و در میان شهرستان های کهنوج و منوجان در محدوده روستای چغوکی گونه هایی از معماری مسکونی در میان اقوام رمشکی و مارزی دیده می شود که نمونه ای ارزنده از دانش بومی در ساخت مسکن روستایی را نشان می دهد. چنان که گونه ای هم ساز بین معماری و شرایط زیست محیطی ایجاد شده است که در عین حال با موقعیت اقتصادی، جغرافیایی و اقلیمی این مناطق همگون می باشد. این امر خاصه میان اقوام رمشکی که با به کارگیری مصالح بوم آورد و خلق تکنیک های ویژه ساخت خود را نشان می دهد، که کارآمد ترین روش پاسخ گویی به نیازهای فیزیکی و روحی ساکنان این منطقه می باشد. از سوی دیگر این اقوام در سال ۱۳۵۰ از منطقه رمشک که در جنوبی ترین قسمت استان کرمان قرار دارد به علت مشکلات اقتصادی و کمبود شغل به مناطق اطراف شهرستان منوجان در محدوده روستای چغوکی مستقر شده اند و با تکیه بر دانش بومی خود شروع به ساخت گونه هایی از مسکن بنام کپر کرده اند، در زبان محلی به این بنای معماری لهر گفته می شود که در هماهنگی کامل با اقلیم منطقه است. از آن جا که تحقیق کلی در مورد شناخت کپر صورت گرفته، ضرورت این پژوهش نیز روشن می شود. در این مقاله سعی بر این است، با استفاده از روش توصیفی، تحلیلی و با جمع آوری اطلاعات مشتمل بر تحقیقات میدانی، مصاحبه با استادکاران و مطالعات محلی و در عین حال مطالعات کتابخانه ای و رجوع به مدارک و اسناد اندک موجود تلاش گردیده تا امکان بررسی و شناخت مصالح و روش ساخت این گونه معماری مسکونی فراهم شود. براین اساس هدف اصلی این تحقیق بررسی تأثیر عامل اقلیم، طبیعت و تکنیک ساخت بر معماری مسکن کپرهایی رمشکی است، در پایان با یاری جستن از نکات مثبت معماری این مناطق به ارائه برخی پیشنهادها برای معماری مسکونی امروز منطقه پرداخته شده است.

واژه های کلیدی: کپر، معماری بومی، تکنیک ساخت، اقوام رمشکی.

۱- مقدمه

انسان به عنوان بخشی از طبیعت برای داشتن آسایش، صرفه جویی های مالی و اقتصادی، بایستی به اندازه کافی از قانونمندی های محیط و طبیعت آگاه باشد. شرایط اقلیمی در طراحی، موجب بروز مسایل زیست محیطی و اجتماعی می گردد [محمد زاده ۱۳۸۶]. به تعبیری اگر خواستار زندگی همساز با محیط باشیم، باید مواردی که نیاکان، پس از سال ها تجربه از طراحی اقلیمی به دست آورده اند، انتخاب نماییم؛ در غیر این صورت قسمت بزرگی از کیفیت های پایدار زیست محیطی به دست آمده از این تجارب را از دست خواهیم داد [Edward, 1996]. اوکتای معتقد است، هر منطقه فرم ساختمان سنتی یا